

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

gemeente

Winterswijk

Inleiding

De gemeente Winterswijk heeft een oppervlakte van in totaal 13.881 hectare. Voor het beheer van de openbare ruimte worden middelen ingezet voor:

- Wegen en verkeer, inclusief openbare verlichting, kunstwerken, meubilair en bebording.
- Waterbeheer, met inbegrip van riolering en beduikering.
- Stedelijk groen en buitensportcomplexen.

Wegen

Het wegenbeheer in de gemeente Winterswijk is zowel binnen als buiten de kom gebaseerd op het wegenbeheerplan 2020-2024. Uitgangspunt is dat de onderhoudsbehoefte functioneel en risicogestuurd wordt bepaald. Daarvoor worden alle verhardingen tweejaarlijks aan een visuele inspectie onderworpen op basis van de schadecatalogus van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW). De laatste inspectie heeft plaatsgevonden in het vierde kwartaal van 2022 en willen we in 2025 opnieuw gaan uitvoeren.

Het onderhoud van de onverharde wegen is gebaseerd op het in 2023 vastgestelde Beheer- en uitvoeringsplan zandwegen.

Uitvoering van de werkzaamheden aan de wegen gebeurt door verschillende partijen. ROVA doet het klein (dagelijks) onderhoud. Middelgroot onderhoud, waarbij weg- of trottoirdelen worden aangepakt, voert een marktpartij uit op basis van een onderhoudsbestek. Groot onderhoud (reconstructie van de gehele weg of wijk) besteden we projectmatig aan. Uitvoering van de projecten gebeurt volgens het Investeringsplan.

We voerden verschillende geplande werkzaamheden uit op het gebied van onderhoud en reconstructie:

- De herinrichting van de wijk De Pas is in 2024 afgerond. Daarbij zijn ook de paden rondom 'Freriks' met aansluitingen op de Pas voorzien van een nieuwe halfverharding.
- Het project herinrichting Groenloseweg is in uitvoering gegaan en wordt in het voorjaar van 2025 afgerond.
- De Rauwershofweg en een deel van de Masterveldweg zijn opnieuw bestraat.
- Delen van de Breukinkweg - Vreehorstweg en Brinkeweg zijn opnieuw geasfalteerd.
- In de kern van Kotten is een deel van de Meester Meinenweg van een nieuwe asfaltlaag voorzien.

Het cluster wegen bestaat uit wegen, openbare verlichting en civiele kunstwerken.

De in 2024 gerealiseerde exploitatielasten met betrekking tot dit cluster zijn € 5,3 miljoen. Dit is inclusief de lasten voor straatnaamgeving en huisnummering, bermbeheer en gladheidbestrijding. De exploitatielasten bestaan uit € 2,6 miljoen aan niet beïnvloedbare kapitaallasten (rente en afschrijving) en € 0,8 miljoen bijdrage aan ROVA. Het restant van € 1,9 miljoen betreft de beïnvloedbare budgetten, zoals klein onderhoud.

In 2024 is voor € 4,4 miljoen geïnvesteerd in wegen.

Laadpalen

Toename elektrische auto's

De verwachting is dat het aantal elektrische auto's de komende jaren een exponentiële groei doormaakt. Volgens prognoses van kennis- en innovatiecentrum ElaadNL is in 2030 in Winterswijk behoefte aan zo'n 425 openbare laadpunten. Eind 2024 zijn er ongeveer 80 openbare laadpunten in de gemeente Winterswijk. Het aantal geregistreerde elektrische auto's is in september 2024 ten opzichte van september 2023 met 34% toegenomen.

Realisatie openbare laadinfrastructuur via regionale concessie

De concessie openbare laadinfrastructuur is gegund aan Vattenfall Incharge.

Landelijk - en ook in onze regio - is er vertraging bij het plaatsen van laadpalen.

Voornamelijk door capaciteitsproblemen. Dan gaat het om schaarse netcapaciteit, maar ook om een tekort aan arbeidscapaciteit bij de netbeheerder en uitvoerende partijen. In afstemming met de netbeheerder en onze NAL-regio (Nationale Agenda Laadinfrastructuur), passen we standaard netbewust laden toe op onze reguliere publieke laadpunten. Dit conform de landelijke aanpak. We stellen eisen aan laadinfrastructuur om deze aansturing mogelijk te maken en informeren gebruikers hoe netbewust laden wordt toegepast. Hiermee ontlasten we het elektriciteitsnet op piekmomenten en blijft het mogelijk om nieuwe laadpunten aan te sluiten.

Actualisatie Visie op Laadinfrastructuur en Plaatsingsleidraad

In 2024 is gewerkt aan de actualisatie van de Visie op Laadinfrastructuur en Plaatsingsleidraad. In het eerste kwartaal van 2025 wordt deze ter besluitvorming aangeboden. Bij de actualisatie van de laadvisie worden ervaringen uit de pilot Verlengde Private Aansluiting (VPA) meegenomen.

Pilot Verlengde Private Aansluiting (VPA) als alternatieve laadoplossing

De pilot met de VPA's is in 2024 geëvalueerd. In het eerste kwartaal van 2025 worden de uitkomsten van de evaluatie van de laadvisie gedeeld. Bij actualisatie van de laadvisie zal op basis van de evaluatie een aanbeveling worden gedaan of en in welke vorm de VPA als alternatieve laadoplossing wordt voortgezet.

Openbare verlichting

Beheer en onderhoud van de openbare verlichting voeren we uit conform het beleids- en beheerplan.

Dit betekent dat vanwege regulier onderhoud op diverse locaties de openbare verlichting is vervangen. Verder voert vanaf 2024 een nieuwe aannemer onderhoud, vervangingen en schadeafhandeling uit. Daarnaast is in het tweede kwartaal van 2024 de uitgangspuntennotitie 'Licht in de openbare ruimte gemeente Winterswijk 2024-2030' opgesteld. Deze uitgangspunten zijn tijdens een politiek forum in oktober 2024 bij raads- en commissieleden getoetst, en leggen de basis voor een nieuw beleids- en beheerplan. Dit plan wordt in het tweede kwartaal van 2025 ter besluitvorming aangeboden.

Het streven om het energieverbruik in 2030 met 50% te verminderen ten opzichte van 2014, ligt op koers.

Na uitbreidingen door nieuwbouw en het vervangen van oude installaties met grote mastafstanden, zet de besparing verder door. Ook de komst van steeds zuinigere nieuwe modellen en het toepassen van slimme verlichting draagt hieraan bij.

Civiele kunstwerken

Onderhoud aan de civiele kunstwerken gebeurt op basis van visuele en technische inspecties. De inspectieresultaten worden vastgelegd in een beheerprogramma. In 2023 is er een beheerplan opgesteld met als uitgangspunt om bruggen en duikers op

een minimaal niveau verkeersveilig te houden. Middels regelmatig terugkerende inspecties wordt dat gemonitord.

De voorbereidingen voor het vervangen van de houten brugdekken van de fietsbrug aan de Oude Bochtsebaan en Waliënsestraat zijn gestart.

Beheer gebouwen

De gemeente beheert naast gronden ook gebouwen, kunstobjecten, herdenkingsmonumenten en fonteinen. Dit betreft:

28 gebouwen

29 herdenkingsmonumenten en kunstobjecten

4 fonteinen/pompen

De meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP) zijn in 2024 geïndexeerd en worden in 2025 geactualiseerd. Bij het bepalen van het gemiddelde onderhoudsniveau, gaan we hoofdzakelijk uit van conditieniveau drie 'voldoende'. In onze plannen leggen we de nadruk op het verduurzamen/vergroenen van het gemeentelijk vastgoed.

Kengetallen wegen

	2022	2023	2024
Verharde wegen binnen de kom	101 km	101 km	101 km
Verharde wegen buiten de kom	212 km	212 km	212 km
Zandwegen	125 km	125 km	125 km
Fietspaden	40 km	40 km	40 km
Voormalige RAL-fietspaden	58 km	58 km	58 km
Instandhouding wegen binnen de kom	0,6 km	0,7 km	1,1 km
Instandhouding wegen buiten de kom	6,2 km	2,1 km	5,2 km
Instandhouding fietspaden	3,2 km	1,5 km	0,9 km
Openbare verlichting	5.783 st	5.810 st	5.791 st
Vervanging openbare verlichting	127 st	100 st	168 st
Bruggen	70 st	70 st	70 st
Vervanging bruggen (autoverkeer)	0 st	1 st	0 st
Vervanging brugdekken (autoverkeer)	0 st	0 st	0 st
Vervanging voetgangers-/fietsbruggen (dek)	0 st	0 st	0 st
Tunnel	1 st	1 st	1 st

Waterbeheer inclusief riolering en beduikering

Eind 2023 is het Water- en rioleringsprogramma 2024-2028 vastgesteld. Het vormt de leidraad voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de riolerings- en afwateringsobjecten in de gemeente Winterswijk. Op basis van afschrijving en inspectie worden (druk)rioleringen, drainages, duikers, sloten, wadi's en vijvers onderhouden, gerenoveerd of vervangen.

Basis is 'minder verstenen en verzamelen, meer vergroenen en verspreiden'. In bestaande wijken wordt door afkoppelen en bovengrondse afvoer van hemelwater bijgedragen aan het verminderen van het waterprobleem (wateroverlast en droogte). In 2024 is de uitvoering van de Groenloseweg volgens dit principe gestart.

De regionale en lokale samenwerkingen Achterhoek+ en WintLicht zijn in 2024 gecontinueerd. Binnen Achterhoek+ is aandacht voor het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en de Omgevingswet (bouwstenen water en riolering zijn opgesteld).

Verder is er regionaal een programmaplan gemaakt voor de aanpak van droogte in de Achterhoek. Het gaat daarbij vooral om de problematiek in het buitengebied. In 2024 is dit verder regionaal uitgewerkt, om de kansen (waaronder subsidies) de komende jaren effectief te kunnen benutten.

Om de zoetwaterbeschikbaarheid klimaatbestendig te maken, is er voor de periode van 2022-2027 subsidie aangevraagd en ontvangen (Zoetwatervoorziening Oost-Nederland tweede fase).

Waterteam Wintlicht (Winterswijk, Oost Gelre en Waterschap Rijn en IJssel) werkt aan de ketenoptimalisatiekansen in het inzamel- en transportstelsel. In 2024 is er verder gewerkt aan de optimalisatie van de 'slimme gemalen regeling'. In 2024 is de opbouw naar 70% berging in gang gezet, uitgevoerd en getest tot 50%.

Beheer en onderhoud riolering en afwatering

Beheer en regulier onderhoud aan riolering, evenals metingen van grondwaterstanden en monitoring van het gemengd riool, worden gecontinueerd. Ditzelfde geldt voor het reinigen van drainage, kolken en lijnafwatering.

In 2024 is gestart met het beheerprogramma MapKit. Hierin worden alle gegevens vanuit Brutis overgezet. Alle onderhouds- en reinigingscontracten worden met MapKit aangestuurd. Uitgangspunt is dat Brutis uiteindelijk wordt uitgefaseerd. Er is gewerkt aan het verder compleet maken van alle data. Alle kolken en lijngoten zijn in beeld gebracht.

De eerste deelopdracht voor het reinigen en inspecteren, dat in 2024 is aanbesteed, is inmiddels uitgevoerd. Er is ook een vierjarig bestek aanbesteed voor het reinigen van de drainageleidingen.

Daarnaast zijn de voorbereidingen voor de aanbesteding van het nieuwe grondwatermeetnet gestart. De aanbesteding volgt begin 2025. Monitoring geschiedt via digitale loggers en de gegevens worden beschikbaar gesteld op een portaal.

Integrale projecten

In 2024 is de herinrichting van De Pas afgerond. In deze wijk is het hemelwater van de straat (en waar mogelijk van de woningen) afgekoppeld en in de nabijheid geïnfiltreerd en/of geborgen. Ook is gestart met de werkzaamheden aan de Groenloseweg. Daarnaast zijn er voorbereidende werkzaamheden getroffen voor de wijk Hakkelerkamp Oost en Dennenoord. Het doel van deze projecten is om zoveel mogelijk hemelwater van het dak en de straat af te koppelen.

Drukriolering

Het reguliere onderhoud van de drukriolering in het buitengebied is in 2024 middels een vierjarig bestek aanbesteed. Daarnaast zijn pompunits en gemalen vervangen. Incidenteel zijn nieuwe aansluitingen op de drukriolering gerealiseerd.

We hebben een grootschalig gebiedsonderzoek uitgevoerd in Winterswijk-Zuidoost. Bedrijven willen uitbreiden in activiteiten, maar de riolering is hier niet op ingericht. In het voorjaar van 2025 wordt de riolering in dit gebied geoptimaliseerd. Ook hebben we veel hemelwater van de riolering afgekoppeld, zodat er meer capaciteit voor vuilwater ontstaat.

Geuremissie-onderzoek

We hebben een geuremissie-onderzoek uitgevoerd en verbeteringen aangebracht. Zo hebben we veel betonnen kasten vervangen. Geuremissie blijft een aandachtspunt.

Alle luchtinjectiesystemen zijn van groot onderhoud voorzien. Onderhoud blijft noodzakelijk om stankklachten te voorkomen.

Gerealiseerde exploitatielasten en kredieten cluster riolering

De gerealiseerde exploitatielasten met betrekking tot de riolering in 2024 zijn € 3,7 miljoen. Dit is inclusief € 1,3 miljoen kapitaallasten (rente en afschrijving). De gerealiseerde investeringen in de riolering voor 2024 zijn € 0,9 miljoen.

Kengetallen riolering en waterbeheer

	2022	2023	2024
Riolering gemengd	176 km	108 km	108 km
Riolering vuilwater		68 km	68 km
Riolering hemelwater	70 km	56 km	57 km
Riolering infiltratie		9 km	10 km
Drainage		92 km	92 km
Drukriolering persleiding	273 km	273 km	301 km
Drukriolering pompunits	1.007 st	1.010 st	1.025 st
Beduikering		6 km	6 km
Kolken	9.260 st	9.280 st	10.052 st
Lijngoten		1.550 m	1.616 m
Wadi's	16 st	16 st	20 st
Bergingsvijver	10 st	11 st	11 st
Aansluitingen riolering	10.560 st	10.570 st	10.610 st
Aansluitingen drukriolering	2.685 st	2.690 st	2.700 st
Vervanging riolering	0 km	0,5 km	0,5 km
Aanleg hemelwaterriolering	1,0 km	1,0 km	0,5 km
Afgekoppeld verhard oppervlak	1,0 ha	1,0 ha	1,0 ha
Inspectie en reiniging riolering	4,0 km	7,5 km	16,2 km

Stedelijk groen en buitensportcomplexen

Stedelijk groen

Het onderhoud van het openbaar groen vindt plaats op basis van beeldkwaliteit. Bij herinrichting van groen werken we volgens de vastgestelde Groenstructuurvisie. De aanleg en het beheer van de ecologische hoofdstructuren en natuurlijke verbindingen binnen de bebouwde kom worden overeenkomstig de kaart ecologische groenstructuren uitgevoerd.

Jaarlijks wordt een klein deel van het openbaar groen gerenoveerd. In 2024 zijn meer groenvakken dan normaal gerooid in verband met dode beplanting. Dit is het gevolg van de warme en droge zomers van de voorgaande jaren. Daarnaast is er veel vraat van engerlingen, waardoor beplanting afsterft. De vakken zijn voorzien van nieuwe beplanting of ingezaaid met een gras- of kruidenmengsel.

In 2024 hebben we groen vervangen in combinatie met de herinrichting van wegen. Wijk De Pas wordt heringericht. De helft van de wijk is in 2024 voorzien van nieuw groen.

Het laanbomenbestand in het buitengebied is verouderd. In het najaar van 2017 is hiervoor een beheerplan opgesteld dat voorziet in een gefaseerde aanpak van kap en herplant van bomen. Conform dit plan zijn in het najaar van 2024 op veel locaties dode en slechte bomen gekapt. Veel van deze bomen zijn bezweken aan de droogte van de afgelopen zomers. Waar ruimte is voor herplant, worden in de lanen weer bomen geplant.

Buitensportcomplexen en speelvoorzieningen

Voetbal

Kunstgrasvelden die acht jaar liggen worden tweejaarlijks gekeurd. Indien de velden tien jaar of ouder zijn, worden ze jaarlijks gekeurd. Afhankelijk van de keuringsresultaten worden indien nodig aanvullende onderhoudswerkzaamheden en/of reparaties uitgevoerd. Bij een volledige afkeuring (meestal na meer dan twaalf jaar voor rubber ingevulde velden en na meer dan vijftien jaar voor zand ingevulde velden), worden deze velden opgevoerd voor volledige vervanging.

Conform deze procedure zijn de diverse kunstgrasvelden van SC Meddo, FC Winterswijk en FC Trias in 2023 aan een keuring onderworpen. De keuring van 2023 wees uit dat deze kunstgrasvelden zijn goedgekeurd. Dit betekent dat deze velden in 2024 opnieuw gekeurd zijn. Het tweede kunstgrasveld van FC Trias is in 2024 vervangen. Het hoofdveld van SC Meddo en de velden van FC Winterswijk (drie velden) zijn in 2024 goedgekeurd en worden begin 2025 (februari/maart) opnieuw beoordeeld. De vervangingsplannen liggen klaar, zodat snel geanticipeerd kan worden.

Paardensport

De buitenbak van Hippische Vereniging Winterswijk voldoet niet meer aan de wedstrijdnormen. De Hippische Vereniging Winterswijk is zelf verantwoordelijk voor vervanging. Door een begrotingstekort heeft de gemeente Winterswijk wel onderzocht wat de mogelijkheden zijn. Uiteindelijk wordt in 2025 een subsidie aangevraagd via het fonds Lokale initiatieven.

Atletiek

De hardloopbaan van AV Archeus is afgekeurd. De baan is verzakt. Er loopt momenteel een onderzoek naar de oorzaak van de verzakking en de garantstelling. Dit onderzoek krijgt in 2025 een vervolg.

Hockey/Korfbal

Er heeft vooronderzoek plaatsgevonden naar de toestand van het tweede natuurgasveld van korfbalvereniging WIKO en hockeyvereniging WMHC Avanti. Er blijft veel water staan. De ondergrond is in goede staat. De kunstgrasmat is dichtgeslibd. Het vervangingsplan is in voorbereiding.

Tennis/Padel

De Winterswijkse Tennis Club heeft vergevorderde plannen om twee extra padelbanen aan te leggen. De vergunningsaanvraag is ingediend. De banen worden op eigen kosten aangelegd.

Speeltuinen

De huidige speeltuinen hebben een vervangingsachterstand. Na het opstellen van het visiedocument Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) is dit uit de analyse gebleken. De vervangingen vinden deels in 2025 plaats.

De speeltuinverenigingen worden ambtelijk ondersteund om de levensvatbaarheid te verbeteren. In 2025 kunnen zij een subsidieaanvraag indienen via het fonds Lokale initiatieven.

Gerealiseerde exploitatielasten en kredieten groen

De gerealiseerde exploitatielasten onderhoud stedelijk groen in 2024 bedragen € 4,0 miljoen. Dit is grotendeels (€ 2,8 miljoen) de bijdrage aan ROVA. De gerealiseerde investeringen in groen voor 2024 zijn € 0,5 miljoen.

Kengetallen groen

	2022	2023	2024
Areaal groen	143,0 ha	143,5 ha	143,5 ha
Vervanging groen	0,2 ha	0,3 ha	0,3 ha

Gebouwen

We zijn bezig om het gemeentelijk vastgoed de komende jaren te verduurzamen. Daarom is voor de panden die in onderhoud en eigendom van de gemeente blijven, in 2020 door het Nibag een duurzame meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) opgesteld.

Het verduurzamen van het vastgoed vindt plaats op natuurlijke momenten, zodat er geen onnodige uitgaven worden gedaan en de financiële middelen zo efficiënt mogelijk worden ingezet. Dus is onderhoud nog niet nodig, dan stellen we het uit. De investeringen die met het verduurzamen gemoeid zijn, worden jaarlijks gedeeltelijk gedoteerd aan de voorziening die voor deze locaties aanwezig is. De financiële consequenties van het verduurzamen zijn onderdeel van de voorliggende MJOP van het gemeentelijk vastgoed. Daar waar bijstellingen van de budgetten plaats dienen te vinden door externe invloeden, voortschrijdende inzichten of gewijzigde plannen, worden deze verwerkt in de jaarlijkse budgetcycli. Panden waarvan wordt geacht dat deze de komende jaren worden afgestoten, zijn in de exploitatiebegroting in de reguliere onderhoudskosten opgenomen.

Het MJOP wordt periodiek geactualiseerd. In 2025 wordt een nieuw rapport verwacht.

Kengetallen gebouwen

	2023	2024	2025
Huisvesting organisatie	2	2	2
Brandweer	1	1	1
Begraafplaats	4	4	4
Cultuurhistorie	3	3	3
Sport	9	9	9
Peuterspeelzaal	1	1	1
Niet voor openbare dienst bestemde gebouwen	14	14	14

